

ТЕХНИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМДАР / ТЕХНИЧЕСКИЕ НАУКИ /
TECHNICAL SCIENCES

DOI 10.54596/2309-6977-2021-4-122-125

ӘОЖ 338.462

ҒТАМА 06.71.01

МОБИЛЬДІ КОММЕРЦИЯНЫҢ ӘСЕРІ МЕН БОЛАШАҒЫ

Борамбаева Г.М.^{1*}, Кожяхметова Р.Н.², Мамлютов Д.В.³

**КЕАҚ «М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті», Петропавл,*

Қазақстан Республикасы

**E-mail: borambayeva84@mail.ru*

Аңдатпа

Мақаланың мақсаты - мобильді коммерцияның дамыған және дамып келе жатқан әлем экономикасына әсерін сипаттау. Жұмыста төлемдер мен басқа да транзакцияларды жүзеге асыру үшін ұялы телефондарды қолдану перспективалары ұсынылған.

Түйін сөздер: Мобильді коммерция, ұялы телефондар, қаржылық қызметтер, онлайн-бизнес, электрондық төлемдер, транзакция.

ВЛИЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ МОБИЛЬНОЙ КОММЕРЦИИ

Борамбаева Г.М.^{1*}, Кожяхметова Р.Н.², Мамлютов Д.В.³

**НАО «Северо-Казахстанский университет имени М. Козыбаева», Петропавловск,*

Республика Казахстан

**E-mail: borambayeva84@mail.ru*

Аннотация

Целью статьи является описание влияния мобильной коммерции как на развитую, так и на развивающуюся экономику мира. В работе представлены перспективы применения мобильных телефонов для осуществления платежей и других транзакций.

Ключевые слова: Мобильная коммерция, мобильные телефоны, финансовые услуги, онлайн-бизнес, электронные платежи, транзакция.

THE IMPACT AND PROSPECTS OF MOBILE COMMERCE

Borambayeva G.M.^{1*}, Kozhakhmetova R.N.², Mamlyutov D.V.³

**Non-profit limited company "M. Kozymbayev North Kazakhstan University", Petropavlovsk,*

Republic of Kazakhstan

**E-mail: borambayeva84@mail.ru*

Abstract

The purpose of the article is to describe the impact of mobile commerce on both the developed and developing economies of the world. The paper presents the prospects of using mobile phones for making payments and other transactions.

Keywords: Mobile commerce, mobile phones, financial services, online business, electronic payments, transaction.

Кіріспе

Электрондық коммерцияның әлемдік нарығы белсенді түрде өсуде. Бұл қай елдердің есебінен жүреді және нарықтардың әрқайсысында қандай ерекшеліктер бар? Мамандар олардың әрқайсысында онлайн-бизнесті жүргізу ерекшеліктерін анықтау үшін әлемнің әр түрлі дамыған және дамып келе жатқан елдерінің нарықтарын үнемі талдайды.

Мобильді коммерция, ұялы телефонды пайдалану арқылы жүзеге асырылатын барлық электрондық коммерция операцияларын қамтитын электрондық коммерция элементі. Мақалада мобильді коммерцияның дамыған және дамып келе жатқан әлем экономикасына әсерін анықтауға тырысады. Қол жеткізу, ақпаратты жеткізу және бизнесті цифрлық түрде жүргізу мүмкіндіктері әлемнің әртүрлі елдерінде әр түрлі. Қаржылық қызметтерді ұсыну үшін ұялы телефонды қолданатын әртүрлі бастамалар бар, әсіресе дәстүрлі банктерге қол жеткізе алмайтын адамдар. Осылайша, құжат мобильді коммерцияны пайдалануға және оның жаһандық экономикаға, әсіресе дамушы елдерге әсеріне назар аударады.

Мобильді коммерция бизнесті жүргізу және басқа жарнамалық іс-шаралар үшін сымсыз портативті құрылғыларды пайдалану тәжірибесіне сілтеме жасау үшін қолданылады. Мобильді революция әлемдік экономикаға бұрын-соңды болмаған әсер етті. Ұялы телефондар мен онымен байланысты портативті құрылғылардың дамуы ақпараттың көлемін ғана емес, сонымен қатар оның сауда мен экономикалық қызметті әр түрлі жолмен алға жылжыту тәсілдерін арттырды. Бұл мақаланың мақсаты мобильді коммерцияның дамыған және дамып келе жатқан экономикаға әсерін бағалау болып табылады.

Соңғы онжылдықта ұялы телефондар біздің өмір сүру және жұмыс істеу тәсілімізді өзгертті. Ұялы телефондар төлемдер мен басқа транзакцияларды жүзеге асыруға арналған тамаша құрылғылар болды. Ұялы телефондарды төлемдерді жүзеге асыру үшін пайдаланылатын электрондық әмияндарға айналдырған транзакциялардың кең ауқымы бар. 1990 жылдары интернет пен электрондық коммерцияны енгізу бизнестің бизнес жүргізу тәсілін және тұтынушылардың бизнеспен қарым-қатынасын өзгертті. Содан кейін бизнес бұрын қолмен жасалған көптеген іскери операцияларды автоматтандыру туралы бастама көтерді. Мысал ретінде жарнама бизнесіндегі шығындар дәстүрлі офлайн медиадан онлайн медиаға қалай ауысқанын келтіруге болады. IBM болжамдары бойынша 2020-2024 жылдар аралығында мобильді және цифрлық форматтағы 22 пайыздық өсім дәстүрлі жарнамалық форматтағы 4 пайыздық өсімге қарсы болады деп күтілуде. Мобильді коммерция электронды жетістіктерге негізделген, бұл өзара әрекеттесуді адамдардың кең ауқымы үшін қол жетімді етеді және жекелендірілген.

Мобильді коммерция кең қол жетімді электрондық желі мен төлем механизмін ұсыну арқылы электрондық коммерция мәселелерін шешетіні белгілі. Енді тауарлар мен қызметтерді сатып алу үшін мобильді банкингті пайдалануға болады.

Электрондық коммерцияның бірнеше түрлі түрлері пайда болды: B2B, B2C және C2C. дамыған және дамушы елдер мобильді сауданы қабылдады және оның қазіргі жағдайында мобильді сауданы әдеттегі интернет транзакцияларының кеңеюі деп санауға болады. Болжам бойынша, мобильді коммерция индустриясы болашақта салада үстемдік етеді. Қазақстан дамушы елдердің бірі ретінде электрондық коммерцияның барлық түрлерін пайдаланады мысалы B2B satu.kz. алаңы.

Ресейліктердің шамамен 13% интернетте сатып алады. Негізінде ақша мен уақытты үнемдеу үшін. Ең танымал өнім санаттары - электроника, киім және аяқ киім.

Ресейдегі электрондық коммерция бизнесінің негізгі қиындықтары - кейбір аймақтарда жоғары жылдамдықты интернетке қол жетімділіктің жоқтығы және нашар жол инфрақұрылымы. Рейтинге ұсынылған басқа елдердің тұрғындарынан айырмашылығы, ресейліктер сатып алуды жеткізу кезінде қолма-қол ақшамен төлеуді жөн көреді.

Дамушы әлемде ұялы телефондардың таралуы мен қолданылуы ең маңызды технологиялардың бірі болды. Дүние жүзіндегі миллиондаған мобильді пайдаланушылар күнделікті дауыстық қоңыраулар жасайды немесе бір-біріне мәтіндік хабарламалар жібереді. Дегенмен, дамушы елдердегі көптеген пайдаланушылар қаржылық қызметтерге қол жеткізе алмайтын бейресми экономикада өмір сүреді. Қаржылық қызмет көрсету үшін, әсіресе, банктік қызметтерді пайдаланбайтындарға ұялы телефондарды пайдаланудың әртүрлі бастамалары бар.

Мобильді коммерцияның Интернеттен тыс үлкен пайдасы бар. Түрлі елдердің мысалы мобильді коммерция тек пайдаланушыларға ғана емес, сонымен қатар барлық мүдделі тараптарға да пайда әкелетінін көрсетеді.

Банктер өз клиенттерінің қол жетімділігін арттырып, айналым санын едәуір арттырды, бөлшек саудагерлер өз бизнесінде өркендеуді бастан өткерді, микроқаржы ұйымдары өте шалғай аудандарға қаражат беру мүмкіндігін көрді, кейбір қараусыз қалған аудандарда экономикалық өсуді ынталандырды, телефон операторлары өздерінің транзакцияларының өсуін байқады, нәтижесінде пайда көп болады, ал қызмет көрсету саласы ақша алу мүмкіндігіне ие халықтың едәуір бөлігінен электрондық төлемдер.

Мобильді коммерцияның тағы бір әсері – оның жаһандық жылынды азайту қабілеті. Саяхаттай алатын көптеген адамдар өз транзакцияларын телефондары арқылы жасайды, әуе билеттерін, автобустарды немесе қағазсыз транзакцияларды болдырмайды. Осылайша, бизнесті жүргізу үшін мобильді коммерцияны пайдалану арқылы қоршаған орта сақталады.

Мобильді коммерцияның маңызды салдарының бірі-бұл біздің болашағымызға қарқын береді. Ұялы телефондарды үнемі дамыту және пайдалану қоғамдағы адамдарды әлемнің кез келген нүктесінен түймені басу арқылы мүлікті ыңғайлы және жылдам айырбастауға немесе көптеген транзакциялар жасауға шақырады. Бұл елдің даму қарқыны оның табиғи ресурстарына ғана емес, ақылға қонымды жұмысына да байланысты екенін анық көрсетеді. Мобильді коммерцияны пайдалану әлеуетін түсінген елдер ЖІӨ-нің айтарлықтай өсуіне қол жеткізді.

Мобильді коммерцияны мойындаған елдер жоғары өсу қарқынын көрсетті экономикасының өсуін көрсетеді. Күн сайын миллиондаған ішкі және халықаралық транзакциялар жасалады, бұл операциялық шығындардың төмендеуіне және экспорт құнының бір уақытта өсуіне ықпал етеді. Экспорт осылайша арзандайды, өйткені ол тұтынушыға жедел кері байланыс беруге мүмкіндік беретін ең жақсы қол жетімді ақпаратты пайдалану арқылы минималды шығындармен шығарылады.

Осылайша, мобильді коммерция адамдардың өмірі мен өміріне қатты әсер етеді және тауарларды ыңғайлы және қарапайым сатып алуға және сатуға және мобильді құрылғыларда сатып алу-сату операцияларын жасауға мүмкіндік береді.

Әдебиет:

1. Мобильная коммерция – Википедия. URL:
https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%BE%D0%B1%D0%B8%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%D1%8F_%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BC%D0%B5%D1%80%D1%86%D0%B8%D1%8F.
2. ТОП-10 eCommerce рынков мира – Хабр. URL:
<https://habr.com/ru/company/payonline/blog/372223/>.
3. Электронная коммерция. URL:
<https://www.akchabar.kg/ru/article/economy/elektronnaya-kommerciya-kak-milliardy-prohodyat-mimo-kyrgyzs/>.
4. Электронная коммерция: китайский путь. URL:
<https://www.forbes.ru/mneniya-column/konkurenciya/234201-elektronnaya-kommertsiya-kitaiskii-put-dlya-rossii>.

References:

1. Mobil'naya kommerciya – Vikipediya. URL:
https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%BE%D0%B1%D0%B8%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%D1%8F_%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BC%D0%B5%D1%80%D1%86%D0%B8%D1%8F.
2. TOP-10 eCommerce rynkov mira – Habr. URL:
<https://habr.com/ru/company/payonline/blog/372223/>.
3. Elektronnaya kommerciya. URL:
<https://www.akchabar.kg/ru/article/economy/elektronnaya-kommerciya-kak-milliardy-prohodyat-mimo-kyrgyzs/>.
4. Elektronnaya kommerciya: kitajskij put'. URL:
<https://www.forbes.ru/mneniya-column/konkurenciya/234201-elektronnaya-kommertsiya-kitaiskii-put-dlya-rossii>.